

Kriterier för kursplan för villkorad läkemedelsanvändning

Deltagare

Personer som har för avsikt att, efter en veterinärs ordination, få behandla egna eller arbetsgivarens hangrisar med läkemedel för bedövning i samband med kastrering.

Upplägg

För att uppnå ett bra resultat, särskilt med avseende på det praktiska handhavandet, bör antalet deltagare begränsas till maximalt 10 st per kursomgång. Utbildningen ska omfatta minst sju (7) timmar och avslutas med en examination, där betyg godkänt (G) eller underkänt (U) ges.

Efter avslutad godkänd examination ska kursanordnaren utfärda ett kursintyg. Intyget ska innehålla uppgifter om kursdeltagarens namn, personnummer, datum för kursens genomförande samt Jordbruksverks diarienummer för kursplanens godkännande. Intyg ska kursdeltagaren kunna uppvisa vid förfrågan av den veterinär som tillhandahåller läkemedel eller för tillsynsmyndighet.

Kursen får anordnas separat eller i kombination med Grundkurs i villkorad läkemedelsanvändning enligt 4 kap 2 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:84) om läkemedel och läkemedelsanvändning. I det fall kursen anordnas separat är det en förutsättning att kursdeltagaren först har genomgått och godkänts vid Grundkurs i villkorad läkemedelsanvändning.

Mål

Efter genomgången kurs ska deltagarna ha förvärvat följande kunskaper.

1. Kännedom om bestämmelser avseende kastrering och bedövning,
2. grundläggande kunskaper om hur läkemedel för bedövning (anestesi) och smärtlindring (analgesi) fungerar,
3. goda kunskaper om betydelsen av lämplig tid mellan behandling med bedövningsmedel och kastrering,
4. grundläggande kunskaper om grisens anatomi och fysiologi, med särskilt fokus på bäckenområdet med testiklarna samt reaktioner på smärta,
5. goda kunskaper om injektionsteknik vid lokal bedövning av testiklar och sädessträng, samt
6. grundläggande kunskaper om journalföring.

Lärare

Kursens huvudlärare ska vara veterinär med god kunskap om de former av anestesi och analgesi som ska läras ut, samt med erfarenhet av grishållning. Huvudläraren ska även känna väl till regler för läkemedelsanvändning i Sverige.

Djur och övrigt övningsmaterial

Djur eller annat likvärdigt material ska användas för färdighetsträning av injektionsteknik. Olika former av övningsmodeller kan gärna användas inledningsvis, men det är väsentligt att kursdeltagare även ges möjlighet att injicera grisar som ska kastreras.

Olika teknisk utrustning som används för hantering av grisarna, tillbehör för injektion av aktuella läkemedel samt andra relevanta tillbehör bör finnas att tillgå för demonstration och övning.

Av 1c § djurskyddslagen (1988:534) framgår bl.a. att undervisning ska anses vara djurförsök om de djur som används i undervisningen riskerar att orsakas lidande. Enligt 19a § djurskyddslagen fordras tillstånd för att djur ska få användas som försöksdjur.

Blankett för ansökan om tillstånd att använda försöksdjur och blankett för ansökan om etisk prövning finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Tillstånd och etisk prövning kan sökas av ansvarig för kursverksamheten inom en organisation, och kan då avse en generell kursplan som tillämpas på samma sätt vid flera olika tillfällen. Läraren ska i så fall vid varje enskilt kurstillfälle försäkra sig om att det finns erforderliga, beviljade tillstånd.

Tillstånd kan även sökas enskilt av ansvarig lärare för en kurs.

Riktlinjer för kursens innehåll för de olika punkterna

1. Bestämmelser avseende kastrering och bedövning

Kursen ska belysa de lagar och förordningar som finns avseende kastrering av gris och bedövning i samband med kastreringen. Exempel på sådana bestämmelser är *djurskyddslagen*, *Statens jordbruksverks föreskrifter om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård (2009:85, D8)* och *Statens jordbruksverks föreskrifter om läkemedel och läkemedelsanvändning (2009:84, D9)*. Kursdeltagarna bör även få en kortfattad information om gällande EU-regler och överenskommelser som berör kastrering av smågrisar.

2. Läkemedel för bedövning (anestesi) och smärtlindring (analgesi)

Kursen ska ge grundläggande kunskaper om läkemedel för bedövning och smärtlindring genom att beskriva respektive behandlings farmakologiska effekt och verkningstid. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att betona vikten av att lokal bedövning administreras korrekt.

Vad avser bedövning ska framför allt lokal anestesi beskrivas, men även allmän anestesi bör kortfattat beskrivas så som den tillämpas i samband med kastrering av gris.

Kursdeltagarna ska dessutom få information om hur läkemedlet ska användas, doseras och förvaras.

3. Tid mellan behandling med bedövningsmedel och kastrering

För att behandling med läkemedel för bedövning ska få avsedd, djurskydds-befrämjande effekt måste kursen ge goda kunskaper om betydelsen av lämplig tid mellan bedövning och kastrering. Det är mycket viktigt att kursdeltagarna får

kunskap både om följden av att kastrera för kort och för lång tid efter bedövningsinjektionen.

Olika tekniska och logistiska lösningar bör diskuteras för att kursdeltagarna lättare ska kunna anpassa förhållanden i den egna besättningen så att tiden mellan bedövningsinjektion och kastrering optimeras.

4. Anatomi och fysiologi

Hangrisens anatomiska uppbyggnad i bäckenområdet ska illustreras, framför allt avseende testiklar, sädessträngar och dessa strukturers nervförsörjning. Kursdeltagarna ska även få grundläggande kunskaper om grisens huvudsakliga reaktioner på smärta, t.ex. skrik och avvärjningsrörelser.

Skonsamma sätt att hantera grisarna i samband med bedövning och kastrering bör diskuteras i syfte att minimera den stress dessa moment kan orsaka grisarna.

5. Injektionsteknik

Kursen ska ge mycket goda kunskaper om hur läkemedel för lokalbedövning injiceras i samband med kastrering. Den teknik som lärs ut ska innebära att bedövningseffekten även kan nå sädessträngen.

Ett exempel på lämplig teknik: Testikeln fixeras i pungen. En tunn kanyl (t.ex. 0,5x16 mm) sticks in i testikeln i riktning mot sädessträngen, med sikte mot en tänkt punkt mellan bogbladens högsta punkt. Kanylen sticks in i sin fulla längd. Läkemedlet injiceras till dess en fyllnad känns i testikeln, varpå en liten mängd injiceras kontinuerligt under det att kanylen dras ut.

Exempel på lämpligt läkemedel och dos: Xylocain med adrenalin, 10 mg/ml + 5 µg/ml, ca 0,5 ml i varje testikel.

Kursen ska även ge kunskap om intramuskulär injektion av läkemedel för smärtlindring.

6. Journalföring

Kursen ska ge kunskaper i vilka regler som gäller vid journalföring. Det antal grisar som har behandlats ska anges, så att mängden använt läkemedel kan ställas i relation till antalet behandlade djur.

7. Prov

Provet ska vara praktiskt, men får även innehålla en skriftlig eller muntlig del. Tyngdpunkten i examinationen bör ligga på en korrekt injektionsteknik för lokalbedövning.

Demonstration och praktisk träning

Fokus ska ligga på att ge kursdeltagarna praktisk träning i tillräcklig utsträckning. Kursdeltagarna ska ha god möjlighet att känna sig säkra på tillvägagångssättet vid injektion av läkemedel för lokalbedövning vid kastrering. För att kunna uppnå detta ska moment med demonstration och praktisk träning uppta minst tre (3) timmar av den totala kurstiden.

Om det är förenat med svårigheter att genomföra övning eller prov i praktiska moment i grupp, kan delar av detta genomföras i den vanliga verksamheten under veterinärs överinseende.